

Faludi költészeti mintákat választott magának, de azokat egyénien átszínezte s meg is magyarította később.

Minden eddigi Faludi-kutatónak problémája volt, hogyan értékelje római éveit. Révai Miklóstól kezdve Batsányin keresztül Nagy Elemérig, Koltay–Kastnerig, Szauder Józsefíg, Tarnai Andorig konkretizáltak is bizonyos dolgokat abból, ami Faludit mélyen érintette irodalmi ambícióiban: megismerkedni a modern európai irodalommal. De ez máig főleg csak feltételezés maradt – prózai, drámai műveit kivéve –, míg bizonyosságot nem szereztünk arról, hogy Faludi római tartózkodása alatt a legmodernebb elveket valló irodalmi társaságnak, az Árkádiának tagja volt.

Igy már más szemmel kell néznünk irodalmi működését, főleg költeményeit.

Furcsa kettősség élhetett e magyar jezsuita papban. Egyrészt meghihlette a római modern világ, az Árkádia köre, s korai költeményei (részint a későbbiek is) ennek az árkádiai körnek a jegyében íródtak. A latin nyelvű versek (l. *Omniarium*. OSZK Quart. Hung. 699.), a dalok, a canzonetták, a pásztori költemények (s lehet, hogy még drámái is) olasz hatásra születtek. – Másrészt a magyar hazából jövén s tudva az ottani feudális világ jelenlétét, meg akarta azt jobbítani, de úgy, hogy kissé szembeszállt a készülődő felvilágosodással, a libertinus erkölcsi felfogással, s ennek érdekében készítette el prózai fordításait. Ez utóbbi tulajdonképpen korszerűtlen magatartás volt, és csak Magyarországon egészült ki egy olyan kulturális tényezővel, mely a negatívot pozitívvá fordította át: ez volt a népiesség. Faludi vált – olasz példákön indulva el – a magyar irodalmi népiesség ősvé.

[Szauder Mária]

Felszólamlás egy „y” miatt

Az *Irodalomtörténeti Közlemények* 1981-i 5–6. számának 659–661. lapján napvilágot látott egy kis közleményem Vörösmarty Görgei-ellenes verséről; s mikor kézbe vettem a megjelent folyóirat-számot, megütközéssel tapasztaltam, hogy a nyomda Görgei Artúrnak a dolgozat szövegében többször is előforduló vezetéknevét majdnem mindenütt szóvégi y-nal szedte, holott én – már réges-rég szakítván ezzel az elterjedt (s valaha meggondolatlanul általam is alkalmazott) írásmóddal – a tábornok nevét a kéziratban következetesen szóvégi i-vel szerepeltettem.

Hogy a nyomda az adott ponton miért tért el a kézirattól, nem tudom s szükségtelennek is tartom kutatni. Azt viszont le akarom szögezni, hogy az eltérés indokolatlan volt: hogy Görgei Artúr nevét ugyanúgy szóvégi i-vel kell írni, mint például Jókai Mórét, s ugyanazon okból is: mert a szóvégi y-t 1848 tavaszán Görgei Artúr is i-re változtatta s az y-os írásmódhoz ő sem tért vissza soha többé.

Igaz, Görgey István, aki 1848 tavaszán szintén (sőt – tulajdon vallomása szerint – Artúr bátyjánál is hamarabb) átváltott az i betűs írásmódra, utóbb visszapártolt az y-hoz, s egy öregkori munkájában¹ azt állítja, hogy ebbeli példáját Artúr is követte; ez a kijelentés azonban nem felel meg a tényeknek: Görgei Artúr – mint 1849 után kelt iratai tanúsítják – igenis mindvégig kitartott az i betűs írásmód mellett.

S hogy ez miért nem köztudott még ma sem? Alighanem egyszerűen azért, mert Görgei Artúr emlékiratait nálunk a legtöbb ember Görgey István magyar fordításában szokta használni s bátyja nevét Görgey István ennek a magyar változatnak² a szövegében, sőt címlapján is – saját gyakorlatához híven, de eltérve az eredeti német kiadástól,³ amelyet még maga a szerző rendezett sajtó alá – y-nal szerepelteti.

Nekünk azonban ennek a gyakorlatnak a követésére semmi okunk nincs; ellenkezőleg: amennyire indokolt, hogy Görgey István nevét – saját eljárásához igazodva – y-nal, annyira indokolt az is, hogy Görgei Artúrét viszont – tiszteletben tartva az ő öccsétől kétségtelenül eltérő álláspontját – i-vel írjuk. Még akkor is, ha ő 1849-ben éppoly közel került a békepárthoz, akár Jókai . . .

Spira György

¹ GÖRGEY István, *Görgey Arthur ifjúsága és fejlődése a forradalomig*, Bp, 1916, 338.

² GÖRGEY Arthur, *Életem és működésem Magyarországon az 1848. és 1849. években* (ford. GÖRGEY István) I–II, Bp, 1911.

³ GÖRGEI, Arthur, *Mein Leben und Wirken in Ungarn in den Jahren 1848 und 1849* I–II, Leipzig, 1852.